

FIȘA DISCIPLINEI
Anul universitar 2018-2019

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia
1.2. Facultatea	FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE
1.3. Departamentul	DEPARTAMENTUL DE ISTORIE, ARHEOLOGIE ȘI MUZEOLOGIE
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licenta
1.6. Programul de studii	Istorie

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	PREISTORIE GENERALĂ		2.2. Cod disciplină	I.1103			
2.3. Titularul activității de curs	Conf. Dr. Mihai Gligor						
2.4. Titularul activității de seminar	Drd. Gabriel Balteș						
2.5. Anul de studiu	I	2.6. Semestrul	I	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					12
Tutoriat					
Examinări					31
Alte activități					

3.7 Total ore studiu individual	83
3.8 Total ore din planul de învățământ	42
3.9 Total ore pe semestru	125
3.10 Numărul de credite	5

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală, hărți, laptop, videoproiector, ppt
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	Competențe teoretice, operaționale și creatoare vizând conceptele, metodologia, problematica și conținuturile actuale din domeniul Istorie. Studiul și cercetarea interdisciplinară, utilizarea corectă a conceptelor domeniului de bază și ale domeniilor conexe. Competențe de lectură activă și interpretare critică specifice studiului avizat. Competențe de autoevaluare, disponibilitate pentru formarea continuă în sens interdisciplinar. Stăpânirea limbajului de specialitate și capacitatea de a comunica audienței de specialiști și nespecialiști rezultatele proiectelor, motivația deciziilor, concluziile evaluărilor, direcțiile acțiunilor viitoare.
Competențe transversale	CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă CT3. Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Înșușirea de competențe privind: obiectul de studiu, evoluția și dezvoltarea domeniului de cercetare al preistoriei; modul de receptare al științelor exacte ale naturii și impactul lor asupra metodelor de cercetare în preistorie;
7.2 Obiectivele specifice	Înșușirea de competențe privind: fenomenul glaciațiunilor și procesul antropogenezei; caracteristicile epocii pietrei (paleoliticul, mezoliticul și neoliticul), neoliticul aceramic și neolitizarea Orientului Apropiat și a Europei; descoperirea metalelor și impactul asupra societăților primitive; studierea fenomenul megalitic; epoca bronzului, apariția elitelor și noile structuri de putere; utilizarea fierului și răspândirea noilor cuceriri tehnologice; manifestările artistice și sistemul de rituri și ritualuri funerare, credințele și ideile religioase preistorice.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
C1. Obiectului de studiu al preistoriei. Definierea și dezvoltarea domeniului de cercetare al preistoriei. 1.1. Ce este preistoria? Noțiunea de preistorie și protoistorie. 1.2. Cronologia relativă și „cronologia biblică” 1.3. O istorie a preistoriei.	Expunere, conversație, PPT	2
C2. Preistoria și aportul științelor exacte. 2.1. Metode de datare absolută 2.2. Erele geologice. Pleistocen. Holocen 2.3. Fenomenul glaciațiunilor. Impactul modificărilor climatice	Expunere, conversație, PPT	2
C3. Procesul antropogenezei și contribuțiile paleoantropologiei. 3.1. De la primele hominide la omul modern 3.2. Australopithecus afarensis. Homo habilis, Homo ergaster și homo erectus 3.3. Homo de Neanderthal și Homo sapiens sapiens	Expunere, conversație, PPT	2
C4. Paleoliticul și principalele caracteristici ale epocii. 4.1. Paleoliticul inferior. Primele unelte de piatră cioplite 4.2. Paleoliticul mijlociu. Cultura musteriană. 4.3. Paleoliticul superior. Gravettianul și magdalenianul	Expunere, conversație, PPT	2

C5. Trăsăturile de viață materială și organizarea socială 5.1. Economia. Comunitățile de vânători-culegători. 5.2. Structuri de habitat. Strategii de subzistență 5.3. Matrilinearitate și matrifocalizare	Expunere, conversație, PPT	2
C6. Arta și spiritualitatea în paleolitic. 6.1. Picturile rupestre și semnificațiile acestora 6.2. Arta mobiliară 6.3. Totemism, animism. Primele înmormântări.	Expunere, conversație, PPT	2
C7. Mezoliticul-epipaleoliticul 7.1. Cultura aziliană 7.2. Microlitismul. Piese de os și corn 7.3. Mezoliticul la Dunărea mijlocie (Porțile de Fier). Fenomenul Lepenski Vir-Schela Cladovei.	Expunere, conversație, PPT	2
C8. Neoliticul aceramic. 8.1. Experiența Orientului. Comunitățile natufiene. Pre Pottery Neolithic A-B. 8.2. Sedentarismul și primele sate. Domesticirea animalelor și cultivarea plantelor. 8.3. Migrație, difuziune, aculturație.	Expunere, conversație, PPT	2
C9. Neolitizarea Europei. Repere cultural-cronologice 9.1. Europa de sud-est. Civilizația Vechii Europe 9.2. Olăritul. Plastica 9.3. Concepția religioasă. Cultul fecundității și fertilității.	Expunere, conversație, PPT	2
C10. Epoca metalelor. 10.1. Utilizarea primelor metale. Ce este paleometalurgia? 10.2. Orientul. „Revoluția metalurgică”. 10.3. Epoca cuprului. Civilizația tell-urilor	Expunere, conversație, PPT	2
C11. Epoca bronzului. Caracteristici. Răspândirea noului aliaj. 11.1. Rit și ritual funerar. Civilizația kurganelor. 11.2. Daruri către zei. 11.3. Cultul chthonian și bunurile de prestigiu.	Expunere, conversație, PPT	2
C12. Fenomenul megalitic. Caracteristici și cronologie 12.1. Fenomenul megalitic vest-european și scandinav. 12.2. Menhiri și dolmeni. Stonehenge 12.3. Malta.	Expunere, conversație, PPT	2
C13. Descoperirea fierului. 13.1. Primele obiecte din fier. Repere tehnologice. 13.2. Răspândirea metalurgiei fierului. 13.3. Rețele de schimb și rute comerciale.	Expunere, conversație, PPT	2
C14. Prima epocă a fierului. Caracteristici. 14.1. Fenomenul hallstattian 14.2. Așezări și necropole 14.3. Civilizația Gava	Expunere, conversație, PPT	2

Bibliografie

Bailey, D. W. (2000): *Balkan Prehistory*, London and New York.
Bradley, R. (2005): *Ritual and Domestic Life in Prehistoric Europe*, Routledge Publishing, London.
Boghian, D. (2003): *Începuturile istoriei omenirii*, Ed. Bucovina Istorică, Suceava.
Boroneanț, A (2012): *Aspecte ale tranziției de la mezolitic la neoliticul timpuriu în zona Porțile de Fier*, Ed. Mega, Cluj-Napoca.
Cârciumaru, M. (2006): *Paleoliticul, epipaleoliticul și mezoliticul lumii*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște.
Cârciumaru, M., Mărgărit, M. (2002): *Arta mobilieră și parietală paleolitică*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște.
Chirica, V., Boghian, D. (2003): *Arheologia preistorică a lumii. Paleolitic-mezolitic*, Ed. Helios, Iași.
Demoule, J. P. (2009): *La révolution néolithique dans le monde*, CNRS Éditions, Paris.
Gimbutas, M. (1989): *Cultură și civilizație*, Ed. Meridiane, București.
Gligor, M. (2012): *Methodological Aspects Concerning the Contribution of Paleoanthropology and Bioarchaeological Techniques on Reconstructing the Prehistoric Human Past*. Terra Sebus, 4, p. 87-101
Hansen, S. (2007): *Bilder vom Menschen der Steinzeit. Untersuchungen zur anthropomorphen Plastik der Jungsteinzeit und Kupferzeit in Südosteuropa*, Teil I-II, Verlag Philipp von Zabern, Mainz.

Harding, A. F. (2000): *European Societies in the Bronze Age*, Cambridge.
 Kristiansen, K. (1998): *Europe before history*, Cambridge.
 Leakey, R. (1995): *Originea omului*, București.
 Leroi-Gourhan, A. (1983): *Gestul și cuvântul*, Vol. I-II, Ed. Meridiane, București.
 Monah, D. (1997): *Plastica antropomorfă a culturii Cucuteni*, Piatra-Neamț.
 Scarre, Ch. (Ed.) (2005): *World Prehistory and the Development of Human Societies*, Thames & Hudson.

8.2 Seminar

S 1. Neoliticul aceric. „Semiluna fertilă” 1.1. Pre Pottery Neolithic A-B. Cultura materială 1.2. Sedentarismul și primele sate. Domesticirea animalelor și cultivarea plantelor. 1.3. Principalele situri și descoperiri: Hallan Çemi, Körtik Tepe, Çayönü, Nevali Çori, Göbekli Tepe, Çatalhöyük	Expunere, conversație, PPT	2
S 2. Ocupații și meșteșuguri neolitice 2.1. Agricultori și crescători de animale neolitici 2.2. Olăritul 2.3. IMDA, industria litică	Expunere, conversație, PPT	2
S 3. Elemente de cultură materială a comunităților neolitice 3.1. Surse de materii prime și strategii de exploatare 3.2. Analize arheometrice pentru stabilirea provenienței 3.3. Rute de comerț. Rețele de schimb	Expunere, conversație, PPT	2
S4. Arhitectura preistorică 4.1. Tipuri de locuințe preistorice 4.2. Tehnici constructive 4.3. Dovezi și contexte arheologice	Expunere, conversație, PPT	2
S 5. Credințe și idei religioase. Cultul fecundității și fertilității 5.1. Plastica antropomorfă și zoomorfă. Protomele și vasele antrozoomorge 5.2. Complexe de cult 5.3. Temple și sanctuare	Expunere, conversație, PPT	2
S 6. Epoca metalelor. Metalurgia cuprului 6.1. Utilizarea primelor metale. Paleometalurgia 6.2. Orientul. „Revoluția metalurgică”. Tehnici de confecționare 6.3. Epoca cuprului. Civilizația tell-urilor	Expunere, conversație, PPT	2
S 7 Conchiliologia în cercetarea arheologică 7.1. Spondylus Gaederopus 7.2. Origine. Ateliere de prelucrare 7.3. Podoabe-bunuri de prestigiu	Expunere, conversație, PPT	2

Bibliografie

Alaiba, R. (2007): *Complexul cultural Cucuteni-Tripolie. Meșteșugul olăritului*, Ed. Junimea, Iași.
 Beldiman, C. (2007): *Industria materiilor dure animale în preistoria României. Resurse naturale, comunități umane și tehnologie din paleoliticul superior până în neoliticul timpuriu*. Studii de Preistorie – Supplementum 2, București.
 Bem, C. (2015): *Sistemul de fortificare al stațiunii eneolitice de la Pianul de Jos (Alba, România). Între simbolism și rațiuni defensive*, Ed. Cetatea de Scaun, MNIR, Monografia X, București
 Bințișan, A., Gligor, M. (2016): *Pottery kiln: a technological approach to Early Eneolithic black-topped production in Transylvania*. *Studia Antiqua et Archaeologica*, XXII (1), 5-18
 Buko, A. (2008): *Ceramics: what is it and why?*. *Archaeologia Polona* 46, 15-27.
 Carver, M. (2009): *Archaeological Investigation*, Routledge Publishing, London.
 Dimitrijević, V., Tripković, B. (2006): *Spondylus and Glycymeris bracelets : trade reflections at Neolithic Vinča-Belo Brdo*. *Documenta Praehistorica*, XXXIII, 237-252.
 Gates, C., Pierre, St., Walker, R. B. (Eds.) (2007): *Bones as Tools: Current Methods and Interpretations in Worked Bone Studies*, BAR (IS), 1622, Oxford
 Gligor, M. (2009): *Așezarea neolitică și eneolitică de la Alba Iulia-Lumea Nouă în lumina noilor cercetări*, Ed. Mega, Cluj-Napoca.
 Gligor, M. (2014): *Începuturile eneoliticului timpuriu în Transilvania: o abordare Bayesiană*. *Analele Banatului*, SN, XXII, 91-105.
 Harry, K. G. (2010): *Understanding Ceramic Manufacturing Technology: The Role of Experimental Archaeology*. In J.R. Ferguson (Ed.), *Designing Experimental Research in Archaeology. Examining Technology Through Production and Use*, Colorado.

Hester, T. R., Shafer, H. J., Feder, K. L. (2009): *Field methods in archaeology*, Left Coast Press, Walnut Creek.

Hofmann, D., Smyth, J. (Eds.): *Tracking the Neolithic House in Europe. Sedentism, Architecture and Practice*, Springer, New York

Jovanović, B. (Ed.) (1995): *Ancient Mining and Metallurgy in Southeast Europe*, Bor-Belgrade.

Kadar, M. (2011): *Începuturile și dezvoltarea metalurgiei bronzului în Transilvania*, Ed. Aeternitas, Alba Iulia.

Lazarovici, C. M., Lazarovici, Gh. (2006): *Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. (I) Neoliticul*, Ed. Trinitas, Iași.

Lazarovici, C. M., Lazarovici, Gh. (2007): *Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. (II)*, Ed. Trinitas, Iași.

Lazarovici, Gh. (2009): *Ritualuri de fundare/intemeiere și abandonare în neolitic*, în G. Bodi (Ed.), *In medias res praehistoriae. Miscellanea in honorem annos LXV peragentis Professoris Dan Monah oblata*, Ed. Universității “Al. Ioan Cuza”, Iași, 239-287.

Makkay, J. (2001): *Textile impressions and related finds of the Early Neolithic Körös culture in Hungary*, Budapest.

Mazăre, P. (2010): *Metodologia de investigare a textilelor arheologice preistorice*. Terra Sebus, 2, 9-45.

Mărgărit, M., Le Dosseur, G., Averbough, A. (Eds. (2014): *An overview of the exploitation of hard animal materials during the Neolithic and Chalcolithic*. Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște.

Miller, H. M.-L. (2007): *Archaeological Approaches to Technology*, Elsevier, Academic Press.

Monah, F., Monah, D. (2008): *Cercetări arheobotanice în tell-ul calcolitic Poduri-Dealul Ghindaru*, Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, XIX, Piatra-Neamț.

Parkinson, W. A., Duffy P. R. (2007): *Fortifications and Enclosures in European Prehistory: A Cross-Cultural Perspective. Journal of Archaeological Research*, 15, 97–141.

Roberts, B. W., Thornton, Ch. P., Pigott V. C. (2009): *Development of metallurgy in Eurasia*. *Antiquity*, 83, 1012-1022.

Séfériadès, M. (2010): *Spondylus and Long-Distance Trade in Prehistoric Europe*, în D. W. Anthony, J. Chi (Eds.), *The Lost World of Old Europe. The Danube Valley, 5000-3500 BC*, Princeton University Press, New York, 179-189.

Tsuneki, A. (1989): *The Manufacture of Spondylus Shell Objects at Neolithic Dimini, Greece*. *Orient*, 25, 1-21.

Varvara, S., Fabbri, B., Gualtieri, S., Ricciardi, P., Gligor, M. (2008): *Archaeometric characterisation of the neolithic pottery discovered at Alba Iulia-Lumea Noua archaeological site (Romania)*. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Series Chemia*, LIII(1), 5-13.

Voinea, V. M. (2005): *Ceramica complexului cultural Gumelnița-Karanovo VI. Fazele A1 și A2*, Constanța.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Competențele profesionale și transversale, ariile de conținut și creditele alocate sunt în concordanță cu obiectivele programului de studii

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Calitatea cunoștințelor acumulate, însușirea noțiunilor specifice disciplinei, coerența logică în expunerii	Examen oral	80%
10.5 Seminar/laborator		Referat	20%
10.6 Standard minim de performanță: însușirea cunoștințelor de bază dobândite la curs; capacitatea de a opera cu noțiunile specifice disciplinei			
Demonstrarea competențelor în:			

Data completării
24.09.2018

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament
25.09.2018

Semnătura directorului de departament